

clasele
CP, I, II, III, IV

aria curriculară/ disciplina

AVAP

DP

MM

Magia liniei

Activități integrate pe baza Colecției de Artă Ligia și Pompiliu Macovei
Muzică și mișcare, Arte vizuale și abilități practice, Dezvoltare personală
Clasele pregătitoare - a IV-a

Muzică și mișcare

Subiectul lecției: *Cum vedem ori simțim linia melodică?*

Clasele pregătitoare - a IV-a

Conținut muzeal

Pompiliu Macovei s-a născut în 1911 la Buzău, în familia unui mecanic de locomotivă. În timpul liceului a adorat muzica simfonică, o pasiune rămasă nestinsă toată viața. A și cântat o perioadă la vioară și la clarinet. La început mergea cu familia la concerte la Buzău dar, cu timpul, s-a deprins să vină singur la București la concertele de la Ateneu, mai ales că beneficia de legitimație gratuită pe calea ferată. Odată cu începerea studiilor la Școala Superioară de Arhitectură, s-a mutat la București. – fragment din „Oameni și locuri din vechiul București” de Lelia Zamani.

Poate că muzica i-a fost prima călăuză și l-a ajutat să aprecieze și apoi să se înconjoare numai de lucruri frumoase și de valoare. Cu siguranță a contat mult și faptul că a împărtășit cu omul cel mai apropiat, cu soția lui, Ligia Macovei, aceleași pasiuni. Astfel au reușit să realizeze o colecție impresionantă de tablouri și de obiecte decorative românești, dar și din toată lumea. Tot împreună au mers la nenumărate concerte, au frecventat cercuri artistice și chiar au găzduit serate muzicale la ei acasă.

Dicționar

Muzica este un domeniu atât de bogat, piesele muzicale sunt atât de multe și variate! Dacă vă gândiți puțin, ați putea enumera multe **tipuri** sau **categorii** de muzică, nu-i așa? Care sunt primele care vă vin în minte? Muzică ușoară, populară, clasică, jazz? Acestea sunt câteva categorii mai largi în care clasificăm creațiile muzicale, fiecare având o multitudine de sub-categorii, tipuri, genuri. Puteți da copiilor câteva exemple de piese din diferite categorii și sub-categorii apoi discutați cum se diferențiază. Este un prim pas în a-i ajuta să recunoască singuri tipurile de muzică.

Muzica clasică este un tip sau stil de muzică „academică”, de tradiție vest-europeană. Este scrisă de un compozitor (al cărui nume se cunoaște), care porneste de la anumite principii ale acestui tip de muzică clasică ce au fost teoretizate de-a lungul timpului. Muzica clasică se studiază de obicei în școală dar și mai departe în ciclul universitar. Este în general considerată o muzică serioasă, care rezistă mult în timp. Cel mai cunoscut compozitor român de muzică clasică este George Enescu. Cei mai cunoscuți compozitori

MUZEUL
MUNICIPIULUI
BUCUREȘTI

clasele
CP, I, II, III, IV

aria curriculară/ disciplina

AVAP

DP

MM

la nivel mondial sunt, probabil, Ludwig van Beethoven, Wolfgang Amadeus Mozart și Johann Sebastian Bach (puteți audia scurte fragmente muzicale compuse de aceștia). Întrebați copiii dacă mai cunosc și alte nume de compozitori.

Dacă am **clasifica muzica clasică după numărul și tipul instrumentelor**, am avea:

- genurile muzicale scrise pentru un singur instrument (solistice) - sonată, baladă, preludiu, toccata etc.;
- genurile camerale scrise pentru un număr restrâns de instrumente (începând de la 3 până la o mică orchestră) - trio, cvartet, cvintet și tot așa;
- genurile simfonice scrise pentru orchestre mai mari - aici evident intră întâi simfoniile, dar pot intra și concertele pentru un instrument solist și orchestră, poeme simfonice, uverturi etc.;
- genuri vocal-simfonice: opere, operete, oratorii, cantate, misse, requiem etc.

Așadar, **muzica simfonică** este o părțică a muzicii clasice care cuprinde acele piese scrise pentru ansambluri muzicale de mari dimensiuni denumite orchestre simfonice. Se întâmplă uneori, ca oamenii să spună muzică simfonică atunci când se referă la muzica clasică în general.

Bine de știut

Un foarte frumos demers educativ și cultural inițiat și organizat de Radio România Muzical, **„Ascultă 5 minute de muzică clasică”** își propune să apropie publicul larg de muzica clasică prin audiția propriu-zisă, atât în spații neconvenționale și aglomerate, cât și în școlile românești, la orele de muzică. Campania a pornit în octombrie 2010, cu audiții în spațiile publice de tipul hipermarketurilor, mall-urilor, librăriilor, bibliotecilor și muzeelor și de atunci s-a derulat bianual, pe parcursul lunilor martie și octombrie. Piesa zilei poate fi ascultată, bineînțeles, și la Radio România Muzical. Dacă intrați pe [acest link](#) găsiți arhiva tuturor pieselor muzicale, din care puteți oricând audia cu copiii în clasă.

Discutați cu copiii

Cum ne apropiem de muzica clasică? Trebuie neapărat să știm să cântăm la un instrument sau să studiem teorie muzicală? Nu. Trebuie doar să o ascultăm. Putem să ne lăsăm pur și simplu în voia muzicii, învăluți de ea, să o simțim, nu trebuie să încercăm cu orice preț să o explicăm.

Dacă vrem să ne apropiem un pic mai mult, putem chiar să-i batem la ușă... Este cea mai primitoare gazdă din câte există! Își deschide casa oricui. Curaj, pășește înăuntru! Vei găsi un loc magic, plin de comori. Doar că nu sunt la vedere, trebuie să le descoperi. La început, de exemplu, poți căuta linia melodică. Iată cum poți să o găsești printre note muzicale și armonii.

MUZEUL
MUNICIPIULUI
BUCUREȘTI

Activitatea #1 - Descoperim linia melodică

Scopul activității: introducere în audiția muzicii clasice prin identificarea liniei melodice comparând o piesă muzicală cu o pictură.

Necesar:

- proiecție materiale video
- PLANȘA 3 - pictura „Grădina Caragea” de Lucia Demetriade Bălăcescu, tipărită sau proiectată pe tablă

Durată: 30 minute

Discutați cu copiii

Ce este o linie melodică? Cum o identifici? Ce îți spune ea? Dar armonia ce este?

Se inițiază o discuție în care se face o paralelă între muzică și pictură:

- *Ați compus vreo melodie până acum?*
- *Atunci poate că ați desenat un personaj?*
- *Dacă vă gândiți la un portret, linia melodică este personajul vostru, în timp ce tot ce-l înconjoară formează armonia sau acompaniamentul. Toate se completează foarte bine între ele. Dacă ați încerca să separați subiectul, să-l scoateți din mediul lui, nu ar mai fi același, ar fi incomplet.*

Pornind de la tabloul „Grădina Caragea”, de Lucia Demetriade Bălăcescu din Colecția de Artă Ligia și Pompiliu Macovei se discută pentru a scoate în evidență elementele avute în vedere (linie melodică, acompaniament):

Care credeți că este subiectul și ce formează fundalul sau acompaniamentul?

Se discută cu copiii despre cele două personaje principale - fetele. Descoperiți apoi elementele din fundal, care le acompaniază: copacul, plantele, cățelul, casa, copacul etc. Stabiliți că aceste elemente vegetale au și rol decorativ.

Propuneți copiilor audierea unei piese muzicale pentru pian solo, compusă de Claude Debussy: *Primul Arabesc (First Arabesque sau Premiere Arabesque)* - <https://www.youtube.com/watch?v=A6s49OKp6aE>

Trebuie să-ți ascuți puțin auzul să fii atent... și iată în acest exemplu ilustrat cum „arată” de fapt linia melodică și acompaniamentul. Le puteți identifica? Cu albastru este redată linia melodică, celelalte culori reprezintă acompaniamentul. Observați una sau mai multe linii de acompaniament, observați cum crește sau scade înălțimea notelor.

În funcție de experiența copiilor profesorul poate exemplifica cât mai multe elemente de limbaj muzical: ritm, nuanțe, tempo.

Clasele a III-a și a IV-a

Dicționar

ARABÉSC, arabescuri.

Arabesque este un termen francez derivat de la cuvântul italian arabesco, care înseamnă „în stilul arab” și este de fapt un motiv decorativ ornamental inspirat din arta arabă, format din diverse combinații de figuri (linii, frunze, flori) împletite simetric. De la arta decorativă, arabescul a migrat și în alte zone: mai poate fi și un mod de exprimare care folosește ornamente în exces; îl întâlnim și ca figură în baletul clasic, la patinaj sau la gimnastică (cu piciorul și brațul liber spre orizontală); și mai este și o piesă muzicală cu o linie melodică bogat ornamentată. (adaptat din Marele dicționar de neologisme)

Max W. Arnold (Mendel Wechsler Arnold, 1897-1946), *Interior arab (Granada)*, acuarela pe hârtie, prima jumătate a secolului XX

Acum, dacă reascultăm piesa privind în același timp pictura, putem identifica o serie de arabescuri în ambele creații?

Activitatea #2 - Emoțiile unesc muzica și imaginile

Scopul activității: realizarea unei corespondențe între muzică și pictură prin intermediul emoțiilor comune pe care le trezesc audierea unor piese muzicale și vizionarea unor lucrări de artă plastică

Necesar:

- de proiectat/de audiat filmele cu piesele muzicale pereche
- de proiectat sau tipărit imagini cu cele 5 picturi (sau selecția cu care veți lucra)
 - PLANȘA 4 - Marcel Iancu (1895-1984), *Muzicanții*, ulei pe pânză, prima jumătate a secolului XX
 - PLANȘA 5 - Ligia Macovei (1916-1998), *Portret Pompiliu Macovei*, ulei pe carton, datat pe verso 1944
 - PLANȘA 3 - Lucia Demetriade Bălăcescu (1895-1979), *Grădina Caragea*, ulei pe carton, 1962
 - PLANȘA 6 - Ligia Macovei (1916-1998), *Portret de fată în alb*, monotip cu intervenție de guașă și tuș pe hârtie, 1968
 - PLANȘA 7 - Ligia Macovei (1916-1998), *Zbor*, ulei pe pânză, 1986
- de tipărit una din cele două planșe cu 10 etichete în atâtea exemplare câte echipe formați; oferiți copiilor etichetele gata decupate, nu pe perechi, așa cum apar pe planșe
 - PLANȘA 8 (5 picturi + 5 piese muzicale din TABELUL 1) sau
 - PLANȘA 9 (5 picturi + 5 piese muzicale din TABELUL 2)

Durată: 30 minute

Prezentarea activității

Vă propunem 5 piese muzicale care pot fi ilustrate prin 5 picturi. Puteți lucra cu toate cele 5 perechi sau cu mai puține, în funcție de timpul avut la dispoziție și disponibilitatea copiilor. De asemenea, puteți ilustra tablourile și cu alte piese muzicale, în funcție de preferințe.

Copiii vor fi împărțiți în echipe de 3-5. Fiecare echipă primește un număr par de etichete: pe jumătate din ele este trecut autorul și titlul unei piese muzicale, pe celelalte este trecut autorul și titlul unei picturi. Cu toții vor audia, pe rând, piesele, privind în același timp toate picturile. Fiind atenți la starea sau emoția pe care o transmit aceste lucrări, copiii discută în echipă și realizează perechi: un tablou și o piesă muzicală care se potrivesc. Fiecare echipă notează și o scurtă motivație a alegerii făcute pentru fiecare pereche, tablou + piesă muzicală.

Clasele a III-a și a IV-a

Copiii din clasele mai mari își pot imagina, suplimentar, ce se petrece în tablou, lucru pe care îl pot povesti în câteva cuvinte.

În final, echipele prezintă în fața colegilor alegerile făcute, le discută și trag concluzii.

Cele două liste cu piese muzicale sunt diferențiate, după vârsta copiilor:

Clasele pregătitoare - a II-a: piese pentru 1-2 instrumente, astfel încât copiii să poată observa mai ușor diferențele între acestea.

Clasele a III-a și a IV-a: piese orchestrate.

TABELUL 1 - Piese muzicale compuse pentru 1-2 instrumente

(listă pentru profesori; PLANȘA 8 pentru etichetele care se vor da copiilor)

#	Piesa muzicală	Starea/ emoția sugerată (exemple)	Pictura (planșa)
1	Benjamin Britten (1913 - 1976) - <i>6 Metamorfoze după Ovidiu</i> , piesă pentru oboi solo - <i>Phaeton</i> , între min. 02:15 - 03:33 https://www.youtube.com/watch?v=1JjzTD_TVAQ	concentrare, dinamism, vioiciune, jucăuș	Marcel Iancu (1895-1984), <i>Muzicanții</i> , ulei pe pânză, prima jumătate a secolului XX Planșa 4
2	Frédéric Chopin (1810-1849) - <i>Nocturne, nr. 13 în Do minor, op. 48, nr. 1</i> , piesă pentru pian, până la min. 03:23 https://www.youtube.com/watch?v=vJzvsc5akGE	gânditor, melancolic, apăsător, interiorizat, frământare	Ligia Macovei (1916-1998), <i>Portret Pompiliu Macovei</i> , ulei pe carton, datat pe verso 1944 Planșa 5
3	Claude Debussy (1862-1918) - <i>Primul arabesc</i> , piesă pentru pian, integral (5'04") https://www.youtube.com/watch?v=A6s49OKp6aE	vesel, jucăuș, senin, variat, detalii,	Lucia Demetriade Bălăcescu (1895-1979), <i>Grădina Caragea</i> , ulei pe carton, 1962, Planșa 3
4	Anton Webern (1883-1945) - <i>Kinderstück</i> , piesă pentru pian, integral (1'16") https://www.youtube.com/watch?v=m2yc_BMOHgE	întrebător, modern, variat	Ligia Macovei (1916-1998), <i>Portret de fată în alb</i> , monotip cu intervenție de guașă și tuș pe hârtie, 1968, Planșa 6
5	Eugène Ysaÿe (1858 - 1931) - <i>Sonata a III-a dedicată lui George Enescu</i> , de la min. 08:26 https://www.youtube.com/watch?v=b3tuLOtsNn8	tumult, eliberare, renaștere	Ligia Macovei (1916-1998), <i>Zbor</i> , ulei pe pânză, 1986 Planșa 7

TABELUL 2 - Orchestrații mai ample

(listă pentru profesori; PLANȘA 9 pentru etichetele care se vor da copiilor)

#	Piesa muzicală	Starea/ emoția sugerată (exemple)	Pictura (planșa)
1	Jordi Savall (n. 1941) - <i>Musique Bulgare – Taksim & Dance</i> , de la min. 02:46 https://youtu.be/7xO-8XjLZr8	concentrare, dinamism, vioiciune, jucăuș	Marcel Iancu (1895-1984), <i>Muzicanții</i> , ulei pe pânză, prima jumătate a secolului XX Planșa 4
2	Nicolae Kirculescu (1903-1985) - <i>Patru studii de concert pentru pian și orchestră</i> , de la min. 05:27 https://www.youtube.com/watch?v=qgtKMgpJNBO	gânditor, trăire intensă, interiorizat, frământat	Ligia Macovei (1916-1998), <i>Portret Pompiliu Macovei</i> , ulei pe carton, datat pe verso 1944 Planșa 5
3	Antonin Dvorak (1841-1904) - <i>Humoresque (Humoresca) nr. 7 în Sol bemol major</i> , Op. 101, integral (3'39") https://www.youtube.com/watch?v=JZnzjzYkKO	veselie, joc, seninătate, variație	Lucia Demetriade Bălăcescu (1895-1979), <i>Grădina Caragea</i> , ulei pe carton, 1962, Planșa 3
4	Leonard Bernstein (1918-1990) - <i>West Side Story (Poveste din cartierul de vest) - I Feel Pretty</i> , de la min. 00:52 https://www.youtube.com/watch?v=Ye7PlylcCro	întrebător, modern, variat	Ligia Macovei (1916-1998), <i>Portret de față în alb</i> , monotip cu intervenție de guașă și tuș pe hârtie, 1968, Planșa 6
5	Igor Stravinsky (1882-1971) - <i>Pasărea de foc</i>	tumult, eliberare, renaștere	Ligia Macovei (1916-1998), <i>Zbor</i> , ulei pe pânză, 1986 Planșa 7